

V. Radžvilas. Vytis, ŠMC ir amžinai šiuolaikiška vergo sąmonė

Vytautas Radžvilas, www.alkas.lt

2017 12 09 23:40

Lietuvoje dar yra išlikę pavieniai, o gal kaip tik pamažu randasi ir gausėja autorių, suvokiančių, kas iš tiesų yra politika ir tikroji – dvasinė, moralinė ir politinė – asmens laisvė. Tai puikiai suvokė ir žinojo senovės graikai. Jų būtų grindžiusi klasikinė politikos samprata nuostabiai aiškiai išdėstyta Platono ir Aristotelio veikaluose.

Dalyvauti politiniame gyvenime tvarkant viešuosius reikalus graikams buvo gyvenimo norma ir savaime suprantama kiekvieno piliečio pareiga. Vengiantys dalyvauti politiniame gyvenime ir besidomintys tik buitinais šeimos bei ekonominiais namų ūkio reikalais piliečiai buvo laikomi apgailėtinais savanaudžiais ir niekinami. Jie buvo vadinami *idiotes* (ἰδιώτες) – laikomi tik privačiais reikalais besirūpinančiomis varganomis būtybėmis, nes turėdami piliečio teises, bet jomis nesinaudodami dėl siauraprotiško egoizmo patys išsižada savo žmogiškojo orumo savanoriškai pasiversdami dvasios vergais.

Graikai ir jų didieji politiniai mąstytojai nemanė, kad tikrasis politinės laisvės turinys ir aukščiausias jos įprasminimas yra piliečio „laisvė“, sočiai prisikimšus pilvą, atliekamu nuo šio pagrindinio rūpesčio laiku gulinėti pievelėje ant žolytės ir vaikštytėmis mankštinti šunelius. Tokią „padykinėjimo“ ir „prasiblašymo“ laisvę jie maloningai suteikdavo ir savo vergams. Tačiau būtent dėl šios priežasties iš esmės laikė juos tik fizinių žmogaus pavidalą turinčiais menkais padarais – savotiškais gyvūnžmogiais.

Asmens mintis perteikiantys žodžiai visada yra ir niekada nemeluojantis jo sielos veidrodis. Jis visada rodo tiesą. Šį kartą jis parodė didžiausią Lietuvos laisvės paradoksą ir atskleidė tikrąjį tautą ištikusios nelaimės mastą. Išklauseš „bunkerio“ kūrėjo žodžius apie laisvę Aristotelis akimirksniu pastebėtų šį paradoksą ir nedvejodamas jį įvardytų be aptakių žodžių. Jis pasakytų: Lietuva yra be galo keista šalis, nes joje paminklą Laisvei kuria ir ją rengiasi pašlovinti asmuo, kurio žodžiai liudija vergo sąmonę ir vergišką laisvės supratimą, nes šitaip mąstyti ir kalbėti tikrai laisvam žmogui ir piliečiui nedera ir gėdinga. Skelbia laisvę, kuri negali būti niekas daugiau, o tik vergo atsipalaidavimo ir vergiškų džiaugsmų bei malonumų piknikas.

Ir nereikia stebėtis, kad šitokiam ne piliečio, o tik vergo sąmonę liudijančiam paminklui žalią šviesą uždegė būtent „moderniojo“ meno vėliavnešio – ŠMC – surengtas konkursas. Reikalaujama „šiuolaikiško“, tai yra nupolitinto, paminklo. Ir čia Aristotelis su šypsena tartų: nieko nuostabaus: vergystė ir jos šlovinimas visada liks šiuolaikiški. Juk vergiškumas yra amžinai šiuolaikiškas žmogaus bruožas. Pasaulyje nėra buvę visuomenės ir valstybės, kurioje nebūtų prigimtinių, tai yra dvasios, vergų. Klausimas tik toks, koks yra laisvųjų ir vergų santykis ir jų įtaka viešiesiems reikalams. Kiek yra iš tiesų laisvų, tai yra politiškų ir pilietiškų, o kiek – tik idioto sąmonę turinčių žmonių. Laisvos visuomenės ir valstybės yra tos, kuriose *idiotes* nėra dauguma ar bent jau nėra tokie galingi ir įtakingi, kad pajėgtų primesti savo vergiškus vaizdinius apie laisvę visai politinei bendruomenei ir net juos įamžinti groteskiškais paminklais.

Todėl Vytauto Sinicos straipsnis „Buitinės sąmonės triumfo kalnelis“ – ne tik apie buitinių politikos supratimą. Jame atskleidžiama pati konflikto dėl Lukiškių aikštės paminklo esmė. Šis konfliktas – dvasinis, moralinis ir politinis. Jo esmę galima apibendrinti vienu klausimu.

Kas esame mes, šiandienos lietuviai: politinė laisvų ir orių žmonių – tikrų piliečių – tauta ar nupolitinta ir akiai trokštanti galutinai išsipilietinti ἰδιώτες banda?

Ar mūsų laisvės horizontas yra tik idiotų laisvė? Ar sumenkome kaip žmonės ir piliečiai tiek, kad pajėgiame suvokti ir šlovinti tik tokią – niekingų vergų laisvę?

